

روزنامه رسمی کشور شاهنشاهی ایران

دامل ، کلبه قوانین مصوبه و مقررات - گزارش کمیسیونها - صورت مشروح مذاکرات مجلسین - اخبار مجلس - انتصابات - آگهیهای رسمی و قانونی

شماره ۲۳۵۰

۱۴ شنبه ۱۴ آبان ماه ۱۳۳۱

سال هشتم

شماره مسلسل ۲۳

دوره هفدهم مجلس شورای ملی

مذاکرات مجلس شورای ملی

جلسه ۳۳

صورت مشروح مذاکرات مجلس روز شنبه

هشتم آبان ماه ۱۳۳۱

فهرست مطالب :

- ۱ - طرح صورت مجلس
- ۲ - بیانات قبل از دستور - آقایان: وکیل پور - دکتر فقیهی - پارسا
- ۳ - سؤال آقای دکتر سنجابی راجع بوقایع غرب و جواب آقایان وزیر کشور و وزیر امور خارجه
- ۴ - تقدیم دو فقره سؤال از وزارت راه و وزارت دارائی به وسیله آقای کنجی
- ۵ - تقدیم لایحه دو فوری دائر با اجازه تعقیب آقای احمد قوام بوسیله آقای وزیر دادگستری
- ۶ - طرح و تصویب دو فوریت لایحه اجازه تعقیب آقای احمد قوام
- ۷ - اعلام تصویب صورت مجلس
- ۸ - تعیین موقع و دستور جلسه بعد - ختم جلسه

مجلس سه ربع قبل از ظهر بریاست آقای مهندس رضوی (نایب رئیس) تشکیل گردید

۱- طرح صورت مجلس

نایب رئیس - صورت غائبین قرائت

میشود .

(بشرح زیر قرائت شد)

غائبین با اجازه: آقایان - مکی - مهندس حسینی - مدرس . شوکتی - افشار صادقی - احمد فرامرزی .

غائبین بی اجازه - آقایان: دکتر امامی بهادری ، محمد حسین قشقایی . فتحعلی افشار دادور ، معتمد دماوندی . امیر افشار راشد تسلیت .

دیر آمدگان با اجازه - آقایان: شبستری یکساعت ، اورنگ (یکساعت)

نایب رئیس - نسبت بصورت مجلس

مورخ سه شنبه ۶ آبان ۳۱ اگر نظری هست آقایان بفرمایند . آقای خلخالی نسبت بصورت مجلس نظری دارید ؟ بفرمایند

خلخالی - در عرض جلسه گذشته

اشتباهاتی شده تصحیح میکنم و تقدیم می کنم

نایب رئیس - بسیار خوب ، آقای قنات آبادی نسبت بصورت جلسه است ؟

قنات آبادی - بلبه بنده عرایضی که

نسبت بصورت مجلس گذشته دارم همان مطلبی بود که آقایان نمایندگان در جلسه گذشته عنوان کردند و آن راجع به بخش جریانات و مذاکراتی که در مجلس میشود در رادیو است اساساً یا روی اصل اینکه قدرت ندارند ضبط بکنند ، درک بکنند مطالبی را که اینجا گفته میشود یا روی جهات دیگری که من مصلحت نمی دانم توضیح بدهم آنطوریکه باید برسانند سخنان آقایان نمایندگان از رادیو تهران منعکس نمیشود و حتی بعضی وقتها با انداختن بعضی کلمات بقدری معانی جمله و عبارت را تغییر میدهند که يك معنایی غیر از آن معنایی که ناطق مقصود داشته است منعکس می شود ضمناً اجازه میخواهم این طوماریست که از شعبه مجمع مسلمانان مجاهد درسازی راجع بتأیید عمل دولت در مورد قطع رابطه با انگلستان و تأیید نظر آقایان نمایندگان محترم مجلس شورای ملی راجع بتعطیل مجلس سناوتلگرافاتی است از مشهد رسیده در همین زمینه ابراز خوشنودی کرده اند راجع بسه تعطیل مجلس سنا و يك نامه ایست از نمایندگان سندیکای ملی کارگران کارخانه جیت سازی راجع بتأیید آقایان نمایندگان راجع بقطع رابطه با انگلستان و تعطیل مجلس سنا و این نامه هم مال حزب ایرانست که جناب آقای دکتر سنجابی داده اند راجع بهمین موضوع از رشت رسیده تقدیم مقام ریاست میشود .

نایب رئیس - البته تذکر جنابعالی

مربوط بصورت جلسه نبود (قنات آبادی - راجع بخود مجلس بود) و چون فعلاً عده برای رأی کافی نیست تصویب صورت مجلس میماند برای وقتی که عده کافی شد

۲- بیانات قبل از دستور - آقایان:

وکیل پور - دکتر فقیهی

شیرازی - پارسا

نایب رئیس - از نظر کاری که در مجلس داشتیم لازم بود از نطق قبل از دستور صرف نظر شود ، و بالا اقل بپرداز دستورم و کول شود از طرفی هم جمعی از آقایان نمایندگان در کمیسیون بودجه تشریف دارند و شاید با شروع نطق قبل از دستور موفق شدیم که آقایان هم بیایند و در رأی مجلس شرکت کنند ، آقای وکیل پور از وقتشان استفاده میکنند

وکیل پور - در این سنوات اخیر بقدری صحبت از اصلاحات شده است و بقدری دولت با برنامه های وسیع اصلاحی بمردم عرضه کرده اند ولی بنظر من از این همه صحبت ها کمترین عملی بر آن مترتب نبوده و جز باس برای مردم چیزی باقی نمانده (یکی از نمایندگان - بلندتر) حالا البته این مقدمه است عرض کنم بنده غرضم انتقاد از این دولت نیست بگذارید با آخرش برسد عرض می کنم که من مقصودم این نیست که می گویم در مملکت ایران مردم خواهان اصلاحات نبودند البته بودند کسانی که سوعیت داشتند و بودند کسانی که خواهان اصلاحات بودند ولی مطلب در اینست که من برخلاف عقیده مشهور که می گویند خواستن توانستن است معتقدم که صرف خواستن کافی نیست آنچه که محرک خواستن است نمی تواند علت برای توانستن باشد . بسیاری هستند از پدران که کمال علاقه را دارند که فرزندان را خوب تربیت کنند ، شاید روش تربیت خوب را می دانند ولی بواسطه ضعف اراده و یا شدت احساسات پدری قادر به تربیت صحیح فرزند خود نیستند خلاصه می خواهم عرض کنم شما می بینید بسیاری از اشخاص هستند مسلح با سلاح سرد و گرم هستند ولی در عین حال در برابر يك دشمن در برابر يك حیوان درنده قرار می گیرند با آنکه غریزه دفاعی حکم میکند

عین مذاکرات مشروح سی و سومین جلسه از دوره هفدهم قانونگذاری

که از خودشان دفاع کنند بواسطه ضعف اراده نمیتوانند بکنند. خلاصه میخواهم عرض کنم که يك فاکتور مهم که مانع از اجرای اصلاحات بوده است ضعف اراده بوده است حالا این سؤال پیش میآید که جواب جناب آقای اقبال را عرض کنم که چرا دولت جناب آقای دکتر مصدق یعنی شخص شخص ایشان که خودشان قافله سالار نهضت عظیم ملی بوده اند و در تمام این جریان عزم راسخ و نیروی همت خودشان را به ثبوت رسانده اند و در عین حال در حسن نیت ایشان هم هیچ شبهه و تردیدی نمیتواند کسی داشته باشد چرا ایشان آنطوریکه مطلوب ملت ایران است موفق با اصلاحات نشدند بنظر من یکی از علل اساسی این است که در مونیات ایشان- اجرای نظریات ایشان که در (یکی از نمایندگان - الایک طبقه) بدست بسیاری یا برخی از کسانی افتاده است، مجریانی افتاده است که آنها متأسفانه ضعف اراده نشان داده اند من معتقدم که اگر ضعف اراده مجریان نبود امروز باید پیش از آنکه پیشرفت کرده اند موفق برداشتن قدمهای اصلاحی شده باشند نخی متأسفم که می بینم در موقعی که بایستی وزارت - خانه ها و دستگاههای دولتی با انتخاب افراد خوب جلوی هرج و مرج و آشفتگی را بگیرند و سروسامانی بدستگاه خودشان بدهند، فقط و فقط سرگرم و مشغول وضع قوانین هستند و من بسیار متأسفم که عرض کنم که بسیاری از این روش پرورش مستضعفین من - الرجال می ماند که این آقایان برای اینکه در حقیقت قادر با انجام کاری نیستند میروند و بهانه و مستسکی پیدا میکنند که مثلا قانون ناقص است درحالیکه بنظر من در مملکت ایران مشکل در مقررات موجود نیست بلکه مشکل در نحوه اجراء است شما ملاحظه فرمائید در همین مورد استقرار امنیت که مورد علاقه تمام افراد ملت ایرانست بکروز بعنوان اینکه امنیت نمی توان برقرار کرد مگر اینکه مقررات حکومت نظامی را اجرا کرد. تازه این راه جاری میکنند باز می بینند که ایات نمی کنده این لایحه عجیب و غریب امنیت اجتماعی را با مضای رئیس مجرب دولت میرسانند. بنظر من اگر در حقیقت آنقدر بعقب بر می کشیم و بزمانی میرسیم که بشر از علوم تربیتی از علوم سیاسی از علوم اجتماعی هیچگونه بهره نمی نداشت در حقیقت فرمول اعمال قهر و غضب یعنی فرمول اعمال شدت شاید احتراز ناپذیر بود. ولی امروز در يك مملکتی، در دنیائی که تمام مملکت مترقی دنیا جای ترس را با احترام داده اند بنظر من وجود چنین لوابعی بسیار بسیار خطرناک و مضر است و صددر صد عکس العمل های بسیار خطرناک برای مملکت بوجود خواهد آورد. خلاصه عرض

بنده اینست که قدم اول برای موقت اینست که افراد خوب، افراد خوب بنام معنی از هر جهت حسابی که مخصوصاً دارای اراده قوی باشند در تمام دستگاهها بگذارند و در قدم دوم يك روش صحیح اتخاذ کنند آنچه که بنظر میرسد روشن صحیح امروز در مملکت باید این باشد که در دنباله این نهضت بزرگ ملی و این افتخار عظیمی که ملت ایران بدست آورده است يك نهضت بزرگ تولیدی در مملکت ایجاد شود من با بسیاری از همکاران که گاهی در این باب صحبت کرده ام معتقد هستم که نهضت تولیدی و یا افزایش تولید بدون استقرار امنیت وبدون تعمیم فرهنگ وبدون توسعه بهداشت میسر نیست. اما من معتقدم است که طرز استدلال آقایان يك قدری خالی از مبالغه و اشتباه نیست. بدلیل آنکه اگر استدلال این بود که چون در مملکت امنیت نیست فرهنگ نیست بهداشت نیست هیچکار نمیشود کرد ممکن بود قانع شویم. اما با اینکه مقدمه ای که می چینی صحیح نیست. امروز هم که میگوئیم امنیت نیست در حقیقت امر امنیت نسبی برخوردار هستیم. اگر امنیت نبود لازم بود که روزی دهها نفر کشته بشوند. روزی صد هزار نفر بتاراج و غارت بروند. فرهنگ ما بحد الله باز تا آن مقداری که قدرت مالی دولت وجود دارد ترقی کرده است البته باید در موازات کار تولیدی قدمهای بسیار مؤثری در راه تعمیم فرهنگ و توسعه بهداشت برداشته شود. همچنین در استقرار امنیت کمال جهد و مراقبت بعمل بیاید و مخصوصاً این نکته را هم ذکر میکنم که وضع فعلی فرهنگ بسیار خراب است و این خرابی بسیار قابل ملاحظه است. معذک مقدم که همین وضع فعلی هم کافی است که ما يك نهضت تولیدی را شروع کنیم يك مثل خیلی بارز، يك نمونه خیلی بارز برای اینکه میشود در وضع فعلی مملکت هم وضع تولید را زیاد کرد اینست که در تمام محصولاتيكه دولت است یعنی مساعده داده است به آن تولید، بازار فروش هم برایش تهیه کرده است يك افزایش معتنی بهوقابل ملاحظه ای پیدا شده است. مثلاً محصول چغندر قد، محصول پنبه، محصول کف و از این قبیل محصولات که دولت بزارع مساعده داده است و محصول اورام بدست اول با قیمت خوب خریداری کرده است و می بینیم که این محصولات بر مراتب قیمت خوب فروش رفته است و افزایش پیدا کرده است. (پورسرتیب - پنبه در بعضی جاها) آمار پنبه را به بینید در تمام نقاط اینطور نشان می دهد و من معتقدم که اگر به پرنجکار به جوکار، به کف کارو حتی بغاظر آقای مهندس غروی به جای کار (خندد نمایندگان) (مهندس غروی - حرف از چای نزنید آقا دل ما خونست)

بنام این طبقه کمک بشود و مساعده بشود و همچنین بنام کار فرمایان وسایل تولید داده شود و بعد از آنکه محصولاتشان بیرون آمد بازار فروش به آنها عرضه شود. من صد درصد اطمینان دارم که دیری نخواهد گذشت که بازار ما پر از لیزر و دلار خواهد شد (صحیح است) من اعتقاد اینست که امروز مملکت ایران می تواند با همین وضع موجود، این نهضت تولیدی را تا آنجا جلو ببرد که بعد از آن بیشتر تولیدی را از آقایان و زرا در اختیار می گیرند که برای اینکار هم در ابتدای امر پول میخواهیم، من هم اعتقاد همینست که برای اینکار دولت در ابتدا احتیاج بیول دارد. با اینکه معتقدم که دولت پول کافی در اختیار دارد و دولت خروارها طلا در ذخیره دارد ولی روش دیگر که عقل سلیم حکم میکند اینست که دولت از یک طرف منابع عایدی خودش را افزایش بدهد و از طرفی مخارج غیر لازم را تقلیل بدهد و این هر دو کار از کارهایست که شدنی است و شاید بعبارت دیگر می توانم عرض کنم که سهل و ممتنع است سهل برای اینکه اگر مجریان خوبی باشد، دولت می تواند اجرا کند. ممتنع است برای اینکه اگر مردمان بدی باشند هرگز اجرا نخواهند کرد. بنده فکر میکنم برای افزایش درآمد دولت طرق فراوانی موجود است. یکی از این طرق بنظر من افزایش مالیات املاک مزروعی است (کریسی - احسن بطور تصاعدی) چه مانعی دارد که از املاک مزروعی مالیات بیشتری گرفته شود و به صرف عمران مملکت برسد. اینکار هم سهل است و هم شدنی. و وقتی که شما مالیات را گرفتید از متمول و از متمکن، همان آموزش کار را بیشتر می توانید بهش حقوق بدهید. مطلب دیگر اینست که از این مستغلات بجای ندرصدی که امروز می گیرید سی درصد بگیرید. چه مانعی دارد که برای يك همچو موقع فوق العاده و غیر عادی برای يكسال، دو سال، سه سال، چهار سال این مالیات ها را افزایش بدهند (پورسرتیب - بگذردی هم راجع بخانه ها و اجاره فرمائید) (فئات آبادی - افزایش بدهند اما سراغ پولدارها بروند نه فقرا) موضوع دیگری که بنظر من قابل تجدید نظر است مالیات بر ارث است. مالیات بر ارث باید بیش از آنچه امروز میگیرند. باید بگیرند برای اینکه آنها یکبار هم از میراث وتر که برخوردار میشوند جز مفتخوری چیزی نخواهند داشت بهتر است که از این راه هم بهواید دولت اضافه شود (امامی اهری - متولین پیش پیش ارثشان را صلح میکنند) و باز برای جلو گیری از هفت خواری من

پیشنهاد میکنم مالیات بیشتری از ماملات بیع شرطی و معاملات ذمه ای بگیرند کسانی که پول میدهند و ربح میگیرند و در حقیقت حکم ربا خوار را دارند چرا از اینها مالیات بیشتری گرفته نشود؟ امروز کار ربح گرفتن منحصرأ باید در دست بانکها باشد مطلب دیگر تقسیم اراضی بایر و مسلوب المنفعه بین زارعین است بسیاری از جاها هست که در حقیقت صدها هکتار زمین هست و بایر و مسلوب المنفعه مانده ولی زارع هیچ ندارد (پورسرتیب - زارع هم وسایل میخواهد) هر يك از این مطالب در حقیقت توضیحات بیشتری لازم دارد ولی اگر فهرست و عرض نکنم میترسم عرض تمام نشود يك موضوع دیگر که باید خدمت جناب آقای وزیر است و تلگراف عرض کنم موضوع افزایش نرخ مرسلات پستی است (صحیح است) در حقیقت و واقع این نرخ که شامی گیرید هیچ قابل مقایسه با نرخ که در ممالک دیگر دنیا میگیرند نیست، با اضافه پنجاه سال پیش سیصد دینار می گرفتند امروز ده شاهی می گیرند (وزیر است و تلگراف - این اقدام میشود) از این راه هم میشود پول بیشتری گرفت از طرف دیگر حالا میخواهم عرض کنم که برای تقلیل مخارج هم راههایی هست یکی از طرق تقلیل مخارج کم کردن مستخدمین است آنها هم نه مستخدمین بی بضاعت اول میشود آنها را بطبقات مختلف تقسیم کرد یک دسته از این مستخدمین هستند که در عداد متمکنین هستند...

نایب رئیس - دودقیقه بیشتر از وقت شما باقی نمانده است

مهندس غروی - بین صحبتشان خیلی صحبت کردند و وقتشان گرفته شد

وکیل پور - چهاروینج دقیقه دیگر تمام میکنم. عرض میکنم که يك طبقه از این مستخدمین هستند که دارای تمکن هستند دارای مکنک و ثروت هستند این طبقه برای اینکه برون رند کار تولیدی کار بکنند بهترین طریقیست اینست که خودشان صرف نظر کنند از خدمت برکنار شوند ممکن است این مشکل پیش بیاید که يك کسانی دارای کمال تخصص باشند و از وجود آنها بخواهند استفاده کنند در این صورت هم راهش اینست که باین چنین کسان بطور افتخاری هده هائی بدهند نه حقوق (فئات آبادی - اگر خود آنها نرفتند دولت خودش آنها را خارج کند) يك طبقه دیگر طبقاتی هستند که اینها هم مرغ تخم طلائی نبودند حالا در ایام پیریشان چه توقعی میتوان داشت آنها را هم نمیگویم معاف از حقوق کنند ولی عرض میکنم برای اینها هم راهی موجود است اینها هم ممکن است از خدمت خارج شوند و از

هستند که آنها وجودشان ذیقیمت هستند آنها را هم می شود مستثنی کرد مثل جناب آقای لطفی (نمایندگان - ایشان جوان هستند) چون ایشان وجودشان البته مشرف تر است و همیشه از کسانی بوده اند که مورد استفاده بوده اند اینطور اشخاص را البته مستثنی بکنید. یکی دیگر از موضوعاتی که برای تقلیل مخارج بعقیده بنده مهم است، تقلیل مدت خدمت نظام وظیفه است. آقا چه مانعی دارد که خدمت نظام وظیفه از دوسال به یکسال تقلیل پیدا کند؟ (صحیح است) در حقیقت ما امروز در مملکت افراد کم داریم در جاهای دیگر نباید باشند جاهائی که وسیله کار کم داشته باشند و افراد زیاد ولی در مملکت ما نسبت معکوس است. ما فرد کم داریم وسیله کار زیاد داریم يك عده کثیری را از این زارعین ر کشاورزان می گیرند و وقتشان را بیهوده تلف می کنند.

نایب رئیس - وقت تان تمام شده است

وکیل پور - بهر صورت اینهم یکی از پیشنهادات. پیشنهاد دیگری که باید بطور خلاصه عرض کنم اینست که يسک قانونی از مجلس گذشت که ده میلیون تومان به بانک ملی از سرمایه قاعده بدهند که با این شرکت تعاونی درست کنند بقبده من یکی از قدمهای مهمی که باید در این مملکت برداشت ایجاد شرکتهاى تعاونیست و اینکار بایستی و تحت نظر يك عده از افراد شرافتمند و مصلح اداره شود و تولید ندارم که فواید بسیاری بر اینکار مترتب خواهد بود. بسیار دیگری از این پیشنهادات هست که چون وقت نیست و احتیاج توضیح دارد تا چهارم کوتاه پیام. (احسن)

نایب رئیس - آقای دکتر فقیهی شیرازی

دکتر فقیهی - سخن امروز بسا اینکه جنبه فنی دارد ولی از نظر اینکه این موضوع اقتصاد کشور را بغیر انداخته و همچنین در موضوع بهداشت فوق العاده مؤثر است استدعای توجه میکنم

بعد از جنگ جهانی دوم کشور ایران متأسفانه بازار خرید داروهای بسیاری از کارخانجات سازنده دارو شد بسمبکه اکنون می توانم عرض کنم در حدود هزار و پانصد قلم دارو بنام اسپسیالیته در این کشور بفروش میرسد و حال آنکه اغلب و اکثر این دواها دواهایی است که منشأ اثر و اثر نیست بلکه تحت تأثیر پرویا کاند و ر کلام و تبلیغات گوناگونی که می کنند بفروش میرسد کار فروش داروهای اسپسیالیته در کشور به آنجا رسیده است که اخیراً از فلسطین داروهای تحت عنوان ضد انعقاد نطفه و برای جلو گیری از حمل و ریزش موی سر

بکشور ما وارد میشود (حاج سیدجوادى - اگر ریزش موی صورت بود بهتر بود) از جمله داروهای که انصافاً باید گفت بی اثر است و وضع تهیه اش در کشور بسیار ساده و آسانست شربتهای سینه است یا شربتهائی است که تحت عنوان تونیک و شربتهای مقوی تهیه می شود و یا قرصهای سولفا میدویا آمیولهای ویتامین است و اکثر این داروها مواد اولیه اش بسیار ارزان قیمت است و با يك بهای نازل می شود تهیه کرد. دو مؤسسه است که برای تهیه آمیول در کشور ما فعلاً قدرت کامل دارد یکی بنگاه رازی حصارک است. اغلب آقایان مطلع هستند که سرمایه ضد دیفتری و ضد تتانوز انواع و اقسامها کسرها را قادر به تهیه است بنابر این بسا وارد کردن مواد اولیه این داروها اغلب و اکثر این آمیولهای که بصورت لوکس و فانتزی وارد این کشور می شود می توان در بنگاه رازی و همچنین در مؤسسه پاستور تهیه کرد (صحیح است) وضعیت وارد کردن دوا کالرش بجائی رسیده است که بدون مبالغه میشود گفت دانشکده داروسازی در حقیقت دیگر عملی انجام نیدهند. بعد از چندین سال که شاگرد تحصیل می کند و با اصطلاح دکتر در داروسازی میشود اگر آقایان مختصر توجهی بکنند اصول دواخانه باینصورت فعلی محتاج بد کتر داروساز نیست برای اینکه کار بجائی رسیده است که حتی برای سهل هم انواع و اقسام قرص های ملین از کشورهای خارج وارد شده است و بنابر این محتاج بد کترهای داروساز نیستیم باین کیفیت اقتضای، در هیچ کشوری فروش داروهای اسپسیالیته باین صورت ابتدائی که در کشور ماست وجود خارجی ندارد (صحیح است) حتی بالاتر عرض کنم دانشکده پزشکی هم در اینصورت شاید لازمی ندارد برای اینکه در اغلب و اکثر اشخاص ملاحظه فرموده اید که متأسفانه حتی بوسیله رادیو هم ر کلام می شود که فلان شربت یا فلان آمیول چهار قسم، پنج قسم، شش قسم بسیاری را شرح میدهند که بدر این بیماریها می خورد؛ بنابر این اگر قرار باشد که باین صورت، اسپسیالیته هائی که منشأ اثر و اثر نیست وارد کشور بشود محتاج به دانشکده داروسازی و دانشکده پزشکی نیستیم در عین حال البته بایستی اذعان و قلم دارو بنام اسپسیالیته در این کشور بفروش میرسد و حال آنکه اغلب و اکثر این دواها دواهایی است که منشأ اثر و اثر نیست بلکه تحت تأثیر پرویا کاند و ر کلام و تبلیغات گوناگونی که می کنند بفروش میرسد کار فروش داروهای اسپسیالیته در کشور به آنجا رسیده است که اخیراً از فلسطین داروهای تحت عنوان ضد انعقاد نطفه و برای جلو گیری از حمل و ریزش موی سر

نکاتی را درباره وارد کردن این داروهای اسپسیالیته بر مضان رساندم و عده ای هم فرمودند که کمبیسونی در این باب تشکیل شود ولی می خواهم عرض کنم که این امر بسیار مهمی است و اگر جمع بزینم در هر سال میلیونها دلار بویوند ارز کشور، بلکه عرض کشور و آبروی کشور بصورت این ر کلام و پرویا کاندی که کارخانجات سازنده دارو می کنند از کشور بیرون میرود و خیلی ساده است جلو گیری داروهای که مؤثر نیست (کریسی - بازار اطباء را هم فرمائید که کساد می شود) بلی بعقیده جناب عالی اینطور است طریق آنها اینست که از اسپاسیته دانشکده پزشکی عده ای از اطباء تحصیل کرده و مجرب و مطلع و بصیر وزارت بهداشتی با اطلاع مجلس و مخصوصاً کمبیسون بهداشتی مجلس دواهای زائد را از اسپسیالیته های غیر زائد جدا کنند و بعد آن دواهایی که واقعاً مؤثر نیست یا تهیه اش در کشور بدون اشکال است و میراست ممنوع بشود (صحیح است) موضوع دیگر که می خواستم عرض کنم که در این باب هم لازم بود که مطالبی بعرض برسند و لی چون همکار محترم جناب آقای یارسان از مسافرت تشریف آورده اند و تقاضا کردند که بقیه وقت مرا بایشان بدهم اجازه می خواهم که در مورد تقسیم و توزیع بودجه وزارت بهداشتی عرایضم را بیک جلسه دیگر موکول کنم و بقیه وقت مرا بایشان می دهم

نایب رئیس - آقای یارسان

یارسان - بنده از جناب آقای دکتر فقیهی شیرازی که مرحمت فرمودند فرصتی دادند و بقیه وقتشانرا ببنده لطف فرمودند تشکر میکنم و برای اینکه سوء تفاهمی نشود باینکه خودم قاعدتاً نمی دارم از زوری نوشته بخوانم این عرایضم را از زوری نوشته میخوانم:

بطوریکه خاطر آقایان نمایندگان محترم مستحضرات اینجانب چندی قبل در معیت جناب آقای مکی نماینده رشید و مبارز تهران باروبا و آمریکا عزیمت کردیم و چون کسالت آقای مکی بطور کامل رفع نشده بود در موقع مراجعت از آمریکا برای ادامه معالجه ببيمارستان رفتند. امیدوارم بفضل الهی شفای عاجل حاصل و در آتیه نزدیکی جهت ادامه خدمات ملی بیهین عزیز باز گردند.

چون گمان کردم ممکنست اطلاع از نتیجه مشاهدات برای همکاران محترم و هموطنان عزیز مفید باشد بعرض چند کلمه مبادرت کرده و مصدع ميشوم

مجاهد تیکه ملت آلمان برای ترمیم خرابیهای حاصله از جنگ و توفیقی که در این راه یافته اند مایه اعجاب و تحسین بوده و سرمشق خوبیست برای سایر ملل که اگر ملتی زنده بمصائب گوناگون

گرفتار گردد با مختصر همت و فعالیت می تواند سروسامانی باس اس درهم ریخته خود بدهد و شاهد بارزی است از اینکه يك ملت زنده را نمیتوان اسیر و برده ساخت و اگر تمام اساس اقتصادی و قدرت صنعتی کشور خراب گردد ولی نیروی فعاله و شوق استقلال و ارتقاء دروی باشد در اندک مدتی میتواند بر ترمیم خرابیها پسر داخته و با افتخار و سر بلندی در ترقی و پیشرفت تمدن بشری شرکت نماید.

ملت آلمان از گذشته پردردی که شاید در نتیجه خط و اشتباه زمامداران و یا عوامل دیگر برایش حاصل شده بود یادی نکرده و مأیوس نشده و با اتکاء به نیروی فعاله خود در راه ترمیم خرابی ها و اصلاح وضع اقتصادی و بالا بردن سطح زندگی مردم پیش میرود.

اینکه مخصوصاً این نکته را متذکر ميشوم برای اینست که متأسفانه در نتیجه تعلیم و تربیت استعماری که سال های سال از طرف بیگانگان بر ملت بزرگ و رشید ایران تحمیل گردیده شکایت از حال و تأسف بر گذشته و عدم امید بآتیه در عروق عده ای از افراد این سرزمین بر برکت رشه دوانده و تبلیغات دستگاه استعماری چنان این موضوع را در ذهن بعضی کج گمانه که نقل هر مجلس و محلی هجوم اسکندر و عرب و مغول و خرابی ری و نیشابور است و گویا از آن ازمته الهی بی سمانه اذ فرصتی برای ترمیم آن و برانیها دست نداده و یا فقط شکایت از ماضی دردی را دوا میکند امیدوارم اکنون که بفضل عنایت خداوند متعال همت بلند ملت ایران و رهبری بزرگان سیاست و دیانت قید اسارت و استعمار از گردن این ملت برداشته شده نسل کنونی با اتکاء ببخایص نژادی که یقیناً نژادی فعال و باهوش و استعداد می باشد به امید آتیه درخشان بقالیات پرداخته و در راه عظمت و سر بلندی این سرزمین پهناور و رفاه و ترقی برادران و خواهران خود از بذل هیچگونه کوششی دریغ نکرده و بدانند که عظمت و رفاه هر ملتی بسته بپیروی فعالیت و کاراوست.

امریکائی که در عرض صد و هفتاد و اندی سال نه تنها خود را بصفت کشورهای بزرگ جهان رسانده بلکه بصورت یکی از مراکز حل و عقد اقتصادی و سیاسی دنیا در آمده فقط در نتیجه انرژی و فعالیت افراد آن ملت بوده و لاغیر. سرزمین گهر خیز و مر در پرور ایران بتصدیق دوست و دشمن و بیگانه و خویش سرشار از منابع طبیعی و واجد کلبه عوامل ترقی اقتصادی و سیاسی است و فقط کمی همت و فعالیت لازم است که از این ذخائر و منابع و عوامل ترقی اقتصادی و سیاسی استفاده شده و مردم این سرزمین از مرفه ترین

وخوشبخت ترین مردم جهان گردند
اجازه می‌خواهم کلمه ای چند در باب -
مسئله نفت که مورد توجه عامه است نظریات
واقفکاری که در این سفر بر این حاصل گردیده
عرض کنم
نایب رئیس - آقای پارسا چقدر -
وقت میخواهید؟

پارسا - اگر اجازه بفرمائید آقایان
هم اجازه میفرمایند بنده عرضم را بکنم
جمعی از نمایندگان - بفرمائید
آقا .
نایب رئیس - چون عده فعلی برای
رأی کافی نیست بنده فعلاً از وقت آقایان
بمدی بایشان میدم تا بعد رأی بگیریم
بفرمائید
پارسا - قبل از ورود در مطلب مقدمه
و بطور کلی باید اظهار نمایم ملت رشید
ایران و دولت ملی جناب آقای دکتر مصدق
همانطور که تا کنون فقط با عنایت ربانی
و باتکاء وطنپرستی ملت رشید و غیره در مبارزه
نفت توفیق حاصل نموده و دست استعمار
گران بیگانگان را از دامن وطن کوتاه کرده اند
نباید در ادامه این مبارزه زیاد امیدوار
بکیم بیگانگان اعم از شمال و جنوب و
شرق و غرب باشند بلکه اتکاء باید بقدرت
مقاومت و فعالیت ملت بود و این گروه را بر سر
پنجه توانای خود بکشایند و کلا با استاد سخن
نظامی را متذکر گردند که

چون شیر بخود سپه شکن باش
فرزند خصال خویش باش
منظور بنده از عریض فوق نه اینست
که بعضی از ملل دیگر حسن نیت نداشته
و باتلاش و کوشش در حل معضل ندارند بلکه
میخواستم هموطنان عزیز را متوجه مثل معروف
سازم که هر کس فقط بامید همسایه نشینند
شب گرسنه میخوابد . هموطنان عزیز
بتمام تظاهر اینکه از طرف بعضی از خارجیان
بعنوان مساعدت در حل این معضل میشود
نباید بامید دیگران نشسته و تصور کرد ملل
ستمدیده جهان در دنیائی که زورور جای
انصاف و عدالت را گرفته مشفق غمخوار
خواهند داشت و همانطور که جناب آقای -
دکتر مصدق طی نطقی که در تاریخ ۲۷
اسفند ماه ۱۳۳۰ برای هیئت مغربین -
امریکائی اظهار فرمودند یقین داشته باشند
که ملل بزرگ جانب يك ملت ضعیف را
در برابر يك کشور نیرومند نخواهند گرفت
(صحیح است) خود آقایان ملاحظه می
فرمایند باتمام تظاهرات دوستانه و غمخواری
هائی که از اطراف و جوانب و از بلوهای
باصلاح غربی و شرقی در این باب شده کوچکترین
مساعدتیی بعلمت رشید ایران نشده و فقط
بتعارفات لفظی اکتفا گردیده است .
(صحیح است) ملت ایران باید بدانند دست
بجهاد مقدسی زده است که شاید در تاریخ
پرافتخار و پر حادثه وی نظیر نداشته و از
لحاظ سیاسی بقضی نائل آمده که نه تنها

نه بعدیست که بنده بتوانم باین وقت
محدود وصف نمایم . این پیروزی نه تنها
تاریخ ایران را تغییر داد بلکه تاریخ
جهان این پیروزی را بعنوان نابود کننده
امپریالیزم در سراسر دنیا ثبت خواهد کرد
و منشاء و مبدا تحولات عظیم در زندگی
ملل و مخصوصاً ملتهای خاور زمین خواهد
شناخت ، بنده مدتهای مدید بقضای مشاغلی
که داشتم در خارج از زمین عزیز برده ام
هیچوقت ایران و ایران را بقدریکه در این
سفر سرفراز و سر بلند و مورد احترام دیگران
دیدم ندیده بودم امروز در سراسر گیتی نام
ایران با احترام و بزرگی برده شده و همت و
استقامتش ستوده میگردد
باری همچنانکه عرض کردم بعقیده
اینجناب جنبه سیاسی نفت یا پیروزی قابل
تحسین ملت ایران خاتمه یافته ولی از جنبه
اقتصادی باین مبارزه باید ادامه داده شود
و باید عرض کنم که مبارزه از لحاظ اقتصادی
مشکلتور و ماندگار خواهد بود و ناچار در
این قسمت از مبارزه باید ملت رشید ایران
بمشکلات و مواعینی که در سر راه دارد پی
برد و با علم و اطلاع این مبارزه را ادامه
داده و مطمئن باشد که بحول و قوه الهی در
این قسمت نیز پیروزی با وی خواهد بود
در مبارزه اقتصادی ملت ایران تنها با
دولت انگلستان طرف نیست بلکه باید با
کارتل نفت که مرکز بازرگانی آمریکائی
و انگلیسی میباشد نیز مبارزه کند و مطمئناً این
دستگاه خون آشام اقتصادی تمام مساعی خود
را برای برانو در آوردن ملت ایران بکار
خواهد برد ولی اطمینان ایمان دارم که تلاش
و تضییقات این دستگاه نیز مثل مساعی انگلستان
در عزم و اراده مردم این سرزمین خلیلی وارد
نخواهد آورد . شکر خدای را که بقدری
باین کشور منابع طبیعی و اقتصادی عطا
فرموده که ملت ایران میتواند سالهای متمادی
بدون عایدات نفت نه تنها زندگی کنونی را
ادامه داده و مقاومت نماید بلکه در صورتیکه
اصلاحاتی در دستگاههای اقتصادی دولت
نماید
کارتل که تجارت نفت دنیا را در انحصار
خود در آورده تمام مساعی خود را بکار برده
ومی برد تا مانع از فروش نفت ایران گردد
و علت اینکه شرکت ملی نفت تا حال نتوانسته
معصولات نفتی خود را بفروشد دهمین قدرت
اهریمنی کارتل است ملت و دولت باید برای
مبارزه با کارتل از هر حیث مجهز شود کارتل
معتمد است ایران نمیتواند بدون عواید نفت
باوضاع اقتصادی خود سروصورتی دهد و
مزدوران بیگانه هم که هنوز بامید مراجعت
از بابان خود در گوشه و کنار بانتظار
نشسته اند بتبلیغات نا جوانمردانه ای دست
زده و میخواهند بعلمت تلقین کنند که حقیقه
ایران نمیتواند بدون عواید نفت زنده بماند
یادی بیگانه با انتشار شایعات مبالغه آمیزی

بزرگ ملی تقدیر میکنند و انتظار دارند این
ماده ۹۰ اختصار دارم . سوء تعبیر شد . . .
مهندس غروی - آقا بنده طبق
کستری شعر بخوانی !!
است که میخواهی برای تجلیل وزیر داد -
امامی اهری - اینقدر مسخره شده
اینکه تحت رهبری و مجاهدات شبانه روزی
و فعالیت خستگی نا پذیر ناامالی پیروزی
سیاسی عظیمی در مبارزه با بیگانگان نایل
آمده قدر دانست و شمارا بعنوان يك نهار
بزرگ ملی تقدیر میکنند و انتظار دارند این

درباره خرابی وضع اقتصادی می خواهد
روحیه مردم را متزلزل کنند در صورتی که
مطالعین اقتصادی اظهار میدارند که عواید
نفت جنوب هیچگاه در بودجه کشور ما کمتر
اثری بغیر وصلاح کشور نداشته و جزو بودجه
نیز محسوب نمیشده است و فقط در سال ۲۲۱
است که ملاحظه می کنیم مبلغ
۳۴۷۲۰۰۰۰۰ ریال که کمتر از يك نهم
و در سال ۱۳۲۲ مبلغ ۴۳۹۲۱۰۰۰۰ ریال
که تقریباً معادل يك هفتم درآمد های
عمومی بوده ضمن بودجه درآمد نقد شده و
بالاخره در سال ۱۳۲۸ ضمن اقلام درآمد دولت
در بودجه مبلغ ۹۱۰۰۰۰۰۰۰ ریال بابت
درآمد نفت جنوب قلمداد گردیده که این
مبلغ حد اعلا در آمد نفت جنوب هم کمتر
از يك هشتم درآمد های دولت بوده است پس
آنها که ایران را بدون درآمد نفت کشوری
از یا در آمده میدانند یا جاهلند یا مغرض .
در مذاکراتیکه با آقای دکتر شاخت در
آلمان بعمل آمده اظهار می کردند هوجناب
و مبالغه ای که درباره خرابی اوضاع اقتصادی
ایران میشود بیش از حقیقت امر است و
تعبیر میکنند چطور این تبلیغات گمراه
کننده حتی در بعضی از دستگاههای دولتی
هم نفوذ کرده و عقیده داشتند با اتخاذ يك
سیاست اقتصادی روشن میتوان اقتصاد کشور
را بر اساسی متین استوار ساخت گمان میکنم
آقایان نمایندگان محترم با اینجناب هم
عقیده باشند که با مراتب معروضه و نظریات
مطالعین اقتصادی و سایل مبارزه با کارتل در
اختیار ملت ایران هست و امید کارتل با دولت
انگلستان باینکه ملت در نتیجه فشار اقتصادی
سر تسلیم فرود خواهد آورد واهی وی اساس
است و مطمئناً در این مبارزه پیروزی با ما
خواهد بود اما بشرطها .
شرط اصلی تصفیه دستگاه اداره از
اعمال بیگانه که متعمداً سعی در تحریک اوضاع
کشور دارند میباشد دوروز قبل با جمعی از
همکاران حزب ایران که اینجناب نیز افتخار
عضویت آنرا دارم مذاکره می کردیم و
اکثراً از اینکه تصفیه دستگاههای دولتی با
شروع نشده و یا اگر هم در دستگاههای
خیلی معدودی شروع شده بقدری بکنند
بیشرفت میکنند که در حکم عدم شروع است
گله داشتند و شواهدی ذکر میکردند که
چون بر همه عیانست محتاج بیان نیست
بنده میخواهم از پشت این تریبون
تقاضای ملت را در باره اصلاح و تصفیه
دستگاههای دولتی بسع جناب آقای نخست
وزیر برسانم
جناب آقای دکتر مصدق ؛ ملت از
اینکه تحت رهبری و مجاهدات شبانه روزی
و فعالیت خستگی نا پذیر ناامالی پیروزی
سیاسی عظیمی در مبارزه با بیگانگان نایل
آمده قدر دانست و شمارا بعنوان يك نهار
بزرگ ملی تقدیر میکنند و انتظار دارند این

مبارزه با نژاد و رشاء و ارتشاء و تصفیه
دستگاههای اداری و طرد ایادی استعمار و
نوکران بیگانه از آن دستگاههاست دست
بزنده
جناب آقای نخست وزیر - ملت پشت
سر شاست و اینک اصلاحات داخلی بکنند
پیش میرود و مبارزه با فساد در ادارات و
وزارتخانه ها شروع نشده نگرانست
جناب آقای نخست وزیر ، ملت در سراسر
ارشاد جنابعالی و حضرت آیت الله کاشانی و
سایر همکاران محترمان توانست بادادن
فرمانهای زیادی در سیام تیر مشروطیت
ایران را تکمیل نماید و بعقیدت انقلاب مشروطه
در سیام تیر ماه بکمال خود رسید رژیم
قبل از سیام تیر تلفیقی از استبداد و مشروطیت
بود ولی ملت در آنروز با خون خود حق خود
را تثبیت کرد و گمان نمود که اینروز باید
منشاء تحولات بزرگ اجتماعی و اداری گردد
ولی اکنون با کمال تأسف مشاهده میکنم
همان ایادی اختناق ملت در پشت میز ادارات
نشسته و چون حاکمان در زمان معزولی به
ظاهر باینزیده شده اند در صورتیکه در خفا
تیشه بریشه ملت میزنند
بنده در این باب بیش از این حرفی
نیز نم زیرا در خانه کس است و يك اشاره
بس
خلخالی - نطق جنابعالی خیلی خوب
بود ولی مسافرت آقایان با امریکا خوب نبود
مهندس غروی - بنده طبق ماده
۱۶۷ عرض دارم
نایب رئیس - بفرمائید ولی خیلی
مختصر
مهندس غروی - بنده چند کلمه
بیشتر عرض ندارم . این روزها سعی میشود
که بعضی مطالبی گفته شود که بنظر بنده
صلاح نیست این مطالب در باره قضات مملکت
و داد گستری است این سست کردن مبنائی
داد گستری مملکت در چنین موقعی که ما
باید بگوئیم که دادگاههای ما کاملاً پای
جا و محکم است زیاد خوب نیست اینجناب نسبت
بآقای لطفی يك مطلبی گفته شد که بطور
شوخی هم بنظر بنده صلاح نبود بنده
خواستم عرض کنم که نسبت بشخصیت های
مثل ایشان نباید این صحبتها بشود . در داد گستری
ماشخصیتهائی امثال جناب آقای لطفی بسیار لازمند
و شایبستی ایشان را تجلیل کنید و اجازه بفرمائید
در تجلیل مقام ایشان يك شعر بخوانم .
نایب رئیس - تغییر بنده اجازه
نمی دهم
امامی اهری - اینقدر مسخره شده
است که میخواهی برای تجلیل وزیر داد -
کستری شعر بخوانی !!

که میگویند از خارج و داخل با آنها میرسد
حقیقت دارد یا خیر؟ دولت در قبال این امر
چه عملی انجام داده است؟ و مخصوصاً سؤال
کردم برای ایلات و عشایر و وطنخواه و وطن-
پرستی که خوشبختانه در این صفحات و تمام
صفحات ایران اکثریت قاطع دارند برای
دفاع از این ایلات و عشایر اگر يك پیش
آمدهائی شود ، دولت چه اقداماتی به عمل
آورده است؟ مخصوصاً بنده بطور مخصوص
اطلاع دارم که در حوالی اورامان يك
شخصی بنام محمد امین بيك اورامانی لهونی
که سوابق بسیار سوئی دارد و مردم از او
فوق العاده شاکي هستند و بدست او قتلها و
جنایاتی هم اتفاق افتاده است (سکری می -
بنده دهم مرتبه به دولت تذکر دادم) و مردم
مکرر از او شکایت کرده اند ، این شخص
کسی است که علاقه جات و املاکی در عراق
دارد ، بچه های او در عراق تحصیل می کنند
ولی اهل وطنیقه و مکان و قدرت او در ایران
است و این شخص مستقیماً بامام اورین عراق
و عمل خارجی ارتباط دارد و این شخص
واسطه تحریکات بوده است . میخواهم ببینم
دولت در مقابل این چه اقدامی کرده است؟
به بنده اطلاع دادند که يك تشکیلاتی در
عراق داده شده برای ارتباط با این ایلات
و عشایر ، از آن جمله بنده میشنوم که این
تشکیلات بانوری سعید معروف در عراق
ارتباط دارد و عمالی با ارتباطات بین ایلات
و عشایر ما وارد میشوند . دولت در مقابل
جلو گیری از این امور هست؟ اطلاع دارد
یا ندارد؟ بنده میخواهم استفاده کنم از این -
موقع و عرض کنم که از زمان جنگ بین الملل
اخیر بعد (آقای وزیر کشور با آقای وزیر
امور خارجه صحبت مینمودند) جناب آقای
وزیر کشور توجه بفرمائید هم عریض بنده
را نمی شنوید که جواب بفرمائید بوم حواس
بنده را یرت میفرمائید اینست که استدعا
می کنم که توجه بفرمائید) عرض می کنم
که در این جنگ بین الملل اخیر سیاست
بیگانه بدست ما مورین خود ما بدست عمال
کشوری و لشگری خود ما بعضی از سران
و رؤسای جنایتکار برای ما ساختند (صحیح
است) محمد رشید معروف که یکی از باغیان
و خیانتکاران و خائنان هست ، در دوران اول
این جنگ بین الملل که متفقین وارد شدند
بدست ما مورین انگلیسی تحت حمایت قرار
گرفتند ، بنده از شما تقاضا می کنم و از
آقایان تقاضا می کنم مراجعه کنید به آرشیو
وزارت جنگ و ببینید چه مبلغی بنام حفظ
امنیت از طرف دولت باین یاغی متعرد
جاسوس بیگانه پرست داده میشود (سکری می -
زرم آراء درجه افتخاری باو داد) ببینید
به آرشیو وزارت جنگ مراجعه کنید ببینید
بهمین محمد امین بيك و برادرش و بعضی
از سران جواسوس که اولاً درجه سروانی
افتخاری بآنان دادند (حاج سید جوادی -
يك سروان افتخاری هم در قزوین هست بنام

هدایت الهی بیینی) اجازه بفرمائید آنطوری
که بنده اطلاع دارم ، بهین ، جمد رشید معروف
حقوقی داده شده است که در ایران کسی
نکرته است و گویا معادل حقوق شاه مملکت
بوده ، ماهی ۲۵ هزار تومان حقوق باو می -
دادند ، اینها اشخاصی بوده اند که خود ما
ساختیم و هر موقمی که این جنایت پیشگان
خواستند مورد تعقیب قرار بگیرند سیاست
های بیگانه نگذاشته اند . همین محمد امین -
بيك ، الان يك اشخاصی شاید در داخل
مملکت باشند که اینها راجت حمایت قرار
می دهند (زربان - ما ساختیم بیگانه ها ساختند)
بنده میخواهم عرض کنم که توجه بکنید که
ایلات و عشایر وطنپرست نباید مأیوس بشوند
و ناغیا و خائنین نباید در کارشان تشویق
بشوند (صحیح است) امروز ، آقایان باید توجه
بفرمائید که سیاست بیگانه بانواع و اقسام
مختلف ، سیاستهای شمالی و غیر شمالی و
جنوبی و غیره و غیره در مناطق کردنشین ایران
تحریراتی میکنند (صحیح است) مردمی ،
اقوامی ، قومی که ۳ هزار سال تاریخ ، که
ما تاریخ مدون داریم ، هیچوقت عنصر غیر ایرانی
نبوده است ، هیچوقت تاریخی غیر ایرانی نداشته
است ، زبانش ، دینش ، ملیتش ، تاریخش ،
جغرافیاش ، اقتصادش سرایا ایرانی بوده ،
دستگاه تبلیغات اجنبی بوسیله يك مشت خائن
میخواهند در بین آنها تبلیغاتی بکنند و
آنها را عنصر غیر ایرانی بدانند . مسئله کرد
که باید يك مسئله ایرانی و بدست ایرانی
وجود بیاید ، سیاستهای بیگانه میخواهند
علیهما بوجود بیاورند (صحیح است)
اینست که بنده میگویم باید دولت باین
امور توجه داشته باشد و برای اینکار باید
اولاً امنیت ایجاد کند ، دوم وطنپرستان را
تقویت کند ، سوم عمال بیگانه را منکوب کند
و علاوه بر این آقایان ، این اسلحه ای که
امروز در دست ایلات و عشایر هست بچه
منظور است ؟ بنده عرض می کنم که این
اسلحه یا نتیجه اش اینست که يك وقتی این
ایلات و عشایر بجان هم بیفتند و عدم امنیت
ایجاد کنند ، یا يك وقتی بدست بیگانه بیفتند
و بر علیه مملکت از آنها استفاده شود (صحیح
است) اینست که یکی از نقشه های ما حالا
که در يك مبارزه ملی هستیم باید این
باشد که هر چه زودتر عشایر در سراسر مملکت
خلع سلاح بشوند . بنده خودم ، طایفه ای بنام
من هست ولی عرض می کنم آنها می که
امروز همین آقایان ، اینجا صحبت که شد
آقای قشقائی ، آقای خسرو قشقائی این صحبت
را که می کردم ، این فکر را تایید میکردند
و میگفتند حتماً لازم است دولت اینکار را
بکند . اینست که استدعا میکنم (پورسرتیب -
جناب آقای دکتر سنجابی بدون تبعیض
بفرمائید) البته بدون تبعیض ، استدعا میکنم
که اولاً این سؤالاتی که در ابتدای مذاکراتم

کردم جواب بفرمائید و ثانیاً باین مسائل توجه بفرمائید.

نایب رئیس - آقای وزیر کشور

وزیر کشور - در تاریخ ۱۸ فروردین ماه سال جاری گزارشی از زائران مرمری کل رسید که يك دستگاهی که فرستنده تعبیر شده بود در مرز پیدا شده است. بلافاصله بمأمورین محلی... (شمس قنات آبادی - آقای دکتر صدیق بیخسید این فرستنده بود یا فرستنده تعبیر شده بود) حال عرض می-کنم بمأمورین محلی دستور داده شده که این دستگاه را مورد رسیدگی و دقت قرار دهند و کسانی که این دستگاه را پیدا کرده اند از آنها هم تحقیقات لازم بکنند و نتیجه را اعلام بدارند. بعد از مطالعاتی که وزارت دفاع ملی کرد باین نتیجه رسید که این دستگاه يك دستگاه هواسنج بود و بار دیگر خبر رسید که ۳ دستگاه پیدا شده است و در این باب هم گزارشی از زائران مرمری بود و وزارت کشور از وزارت دفاع ملی سؤال کرد آنها هم تحقیقاتی کردند و مطابق آنچه که شهر انی و زائران مرمری تشخیص داده اند دستگاه فرستنده است و دستگاه فلاضبط شده است و وزارت دفاع ملی در این باب مشغول مطالعه است نتیجه را ممکن است بعداً عرض آقایان برسانم که این دستگاهها چیست راجع بسؤال دوم جناب آقای دکتر سنجایی عرض کنم که (کریمی - از کجا آمده را فرمودید؟) (شمس قنات آبادی - البته از هوا دیگر معلوم است) (خنده نمایندگان) عرض کردم که دستگاهها را پیدا کرده اند (دکتر سنجایی - محققاً مال ایران نبوده) بنده وقتی می توانم بگویم که از هوا آمده است و بیا کسانی آنها را با آنجا آورده اند که یعنی باشد ولی چون در موقعیکه کسان معینی باز هوا یا در زمین آنها را آنجا گذارده اند کسی مشهور نشده است نتیجه این است که بنده نمی توانم صراحةً بآقا عرض کنم که از کجا با آنجا رسیده (مهندس زیرک زاده - اگر بآچتر باشد چترش باید در آنجا باشد) مطابق علمی که ما داریم بنده مجاز نیستیم بآقایان عرض کنم که این بآچتر باز است یا با وسایل هوایی ولی این شایعاتی است و در این شایعات بانظر تحقیق و بدون آنکه حقیقه بخواهیم خارج از قاعده اظهار نظر نکنیم مطالعه کرده و خبر می دهیم بهر حال نتیجه مطالعات وزارت دفاع ملی را راجع بدستگاهها یکبارگیه اخیراً پیدا شده است بنده بعداً ممکن است عرض آقایان محترم برسانم سؤال دوم جناب آقای دکتر مربوط باوضاع کردستان و اخباری بوده است که بارش را راجع بآچتر رسیده است محتاج بتوضیح نیست که در تحریکات خارج صدور پنجاه سال است که در این کشور هست و محتاج به تذکار هم نیست که این تحریکات در سالهای اخیر شدت داشته و بعد از وقوع جنگ اخیر عوامل

و ابزادی بیگانه فرصت بیشتری پیدا کرده اند که موجبات اضطراب و اختلال افکار را فراهم کنند و بنده تردید نمی کنم در آنچه جناب آقای دکتر فرمودند راجع باینکه این ایادی آه از بیگانگان بوده است و گاه بدبختانه از عده معدودی از کسانی که اغوا شده بودند (کریمی - مأمورین دولتند) دست بخرابی و فساد دستگاه زده اند و این بآچترها می آنها نتیجه اش گرفتاریهایی است که برای این مملکت در اوقات مختلف ایجاد شده است و از این جهت دولت جناب آقای دکتر مصدق يك جریان خاص پیدا کرده است و همانطور که فرمودند افراد و اشخاصی در آنجا بوده اند که از جانب خارج و داخل تقویت میشده اند و بدبختانه شاید قسمت مهمی از سیاست بیگانگان بوسیله همین افراد در آنجا اجراء میشده ولی يك امر مسلم است بنده خیلی مسرور و مفتخر هستم که بیانات جناب آقای دکتر سنجایی را که خود يك فرد ممتاز و وطن دوست و مطلع بتاریخ و اوضاع و احوال این مملکت و سیاست بین المللی هستند (بعضی از نمایندگان - صحیح است) در اینجا شنیدم و آن این است که جناب آقای دکتر سنجایی که گذشته از مقام نمایندگی يك فرزند پرورند سرزمین تاریخی ایران کردستان هستند در این جا مطالبشان از دو جهت برای بنده حجت است یعنی آنکه يك ایرانی واقف بمواقف و مآثر و افتخارات مملکت صحبت کرده است و دیگر اینکه يك فردی از آن سرزمین مطالبی در وطن دوستی مردم کردستان بیان کرده است و بحکم اهل البیت ادری بمافی البیت ایشان البته مطالبشان درباره فداکاری مردم کردستان و وطن دوستی آنها و آن مراتب نادر آن سرزمین برای اینکه از اقوام تاریخی نه قبل از تاریخ از اقوام تاریخی که مفاخرشان زین صفحات تاریخ است مادها هستند و مادها همه از سرزمین کردستان پیدا شدند و مردم کرد يك علاقه و بستگی و فداکاری همیشه نسبت بسرزمین خودشان و مملکت باستانی خودشان ایران داشته اند (نیریمان - آن سرزمین همین سرزمین ایران است) وطن پرستی افراد ایل چدر کرستان و چه در عشایر و ایالات دیگر مورد اختلاف نیست حساب چندتن معدود را بنایند حکمی قرارداد برای عامه افراد کوفه مردم عشیره ای (پور سرتیب - آن چندتن نه عشیره ای هستند نه ایرانی) بظاهر ایرانی هستند و خود این افراد شك نیست همانطور که اشاره میفرمودند و نام بعضی از آنها را بردند در میان ایالات هست مورد اختلاف نیست ولی دولت اولاً از اعمال آنها بی خبر نیست و ثانیاً از اوضاع کردستان بمقدار کافی اطلاع دارد و بنده بطور - صوسی خدمت جناب آقای دکتر چندبار مطالبی عرض کردم و از خود ایشان هم که واقف باوضاع آنجا هستند سؤالاتی کردم و حتی در مقام مشورت از ایشان برای

چاره جوئی سؤالاتی کرده ام تحریکات انفرادی را بهر حال آقایان باید مطمئن باشند که از سیاست عمومی و اوضاع عمومی مجل باید جدا کرد (صحیح است) بنده باوزارت دفاع ملی و ستاد ارتش در این باب چند بار با اطلاع جناب آقای نخست وزیر کمیسیون در وزارت کشور کرده ام و از جناب آقای دکتر سنجایی خواهش خواهم کرد که در این کمیسیونها تشریف بیاورند و نظر خود را بمال اعلام کنند و در چاره جوئی باما شرکت کنند برای اینکه چگونه این افراد را نه جماعات راجعون خطری از جانب جماعات ایل و عشیره یعنی ایرانیها بهیچوجه نیست افراد را باید با آمران زیر نظر بگیریم و محدود کنیم و بعد از بدست آوردن مدارک لازم آنها را تحت تعقیب قرار بدهیم و اقداماتی شدید بموجب مقررات قانون در باره آنها اجرا و اعمال کنیم راجع بخلع سلاح در قسمت کردستان و سایر ایلات با کمال تأسف باید عرض کنم که اگر اسلحه با افراد ایل داده شده برای مقاصد و منظورهای معینی بود که اجمالاً جناب آقای دکتر آنها اشاره کردند (پور سرتیب - برای ایجاد ناامنی) و مورد قبول بنده است ولی البته خلع سلاح باید با تدبیر و مطالعه و بموقع خود صورت بگیرد و این کار منظور نظر دولت جناب آقای دکتر مصدق هست و امیدوار هستیم که در این مسئله هم بموقع خود از نظر آقایانی که در این مسائل وقوف دارند و در مجلس شورای ملی تشریف دارند استفاده کنیم و راجع بآنچه که درباره وقایع در مرز عراق و ایران بود باید عرض کنم که شایعاتی وجود داشته است ولی تا آنجا که بنده اطلاع دارم و وزارت دفاع ملی هم و برادر و همسایه ماست تاکنون مدرکی و خبر موثقی که دلالت بر اختلال افکار و زحمت آنها در میان ایلات باشد بهیچوجه به ما نرسیده است و در این باب شاید جناب آقای وزیر امور خارجه هم اگر مقتضی بدانند مطالبی اگر باشد با اطلاعی که دارند البته عرض آقایان محترم خواهند رسانید

نایب رئیس - آقای وزیر امور خارجه فرمایشی دارید بفرمائید

وزیر امور خارجه - بنده از این فرصت استفاده می کنم چون جناب آقای دکتر سنجایی با کمال علاقمندی و وظیفه پرستی که دارند اشاره ای بوضع و اوضاع مرزی ایران کردند بنده لازم می دانم که چند کلمه ای برض آقایان برسانم که اتفاقاً دیروز هم در جلسه مصاحبه مطبوعاتی توضیحاتی بمطبوعات داده ام آقای وزیر مختار و کاردار عراق که دیروز آمده بودند درباره بعضی مسائل صحبت بکنند بنده ضمن صحبت با ایشان عرض کردم که ملت و دولت ایران در این موقع حساس به روش همسایگان خود کمال اهمیت

را میدهد و امروز ما خوب میتوانیم بفهمیم که همسایه های ما در این الفاظ عبارات دیپلماتی که بکار می برند تا چه حد صادق میکند (صحیح است) دولت و ملت ایران همیشه يك روابط بسیار صمیمانه ای با دولت و ملت عراق داشته است و آن را حفظ کرده است و حتی این را بنده با ایشان تذکر دارم که در بسیاری موارد افکار عمومی نسبت بمسائل مورد توجه از ما جداً خواسته است که مطالب موافق را روشن بکنیم و هر چه زودتر تکلیف اینها را روشن کنیم (پارسا - ولی این دوستی همیشه یکجانبه بوده این دوستی از جانب ما بوده است) ولی دولت ایران از نظر مصالحی که در پیش داشته همیشه سعی صمیمانه و قدیمی ما هیچگونه خصلی وارد نشود مخصوصاً بطوریکه جناب آقای دکتر سنجایی هم تذکر دادند گزارشهایی بدولت رسیده بود که تحریکاتی در مرز ایران و عراق اتفاق افتاد و حتی بعضی از خبر گزارها گفتند که نیروهایی در مرز ایران و عراق متمرکز شده است البته در این موقع حساس افکار عمومی ایران کمال علاقه را دارد که دولت باین مطلب با مراقبت مخصوص توجه کند ولی این نکته را هم نباید فراموش کرد که همان عواملی که نمیخواهند مالک شرتی رشد پیدا کنند همیشه سعی کرده اند که از هر چیز کوچکی را بزرگ کرده اند که این ممالک بروی هم پنجه بزنند ما همسایگان مخصوصاً مالک همکیش و ممالکی که با ما روابط دیرینه دارند هیچوقت احساس اینکه آنها بیگانه هستند اینها در سرحد ایران قرار گرفته اند هیچوقت يك همچو احساسی در بین ملت ایران نبوده است خاصه نسبت بعراق که ملت مسلمان ایران همیشه آنجا را يك سرزمین مقدسی برای خودش تلقی کرده است و تلقی می کند بنده بآقای وزیر مختار عراق عرض کردم که این مطالبی را که بجناب سنجایی می گویم بدانید که این از نظر صحتهای معمولی که می نشینند دیپلماتها با هم میکنند نیست این حقیقتی است که امروز ملت ایران انتظار دارد که دولت شما با کمال توجه برزهای ایران نگاه کنند و مخصوصاً توجه داشته باشد که اگر خدای نا کرده حادثه ای در آنجا اتفاق بیفتد این یکی از زخمهایی است که ملت ایران هیچوقت فراموش نخواهد کرد (صحیح است) و بنده بجناب آقای دکتر سنجایی هم عرض میکنم که دولت کمال توجه باین مسئله را دارد و در قسمت هایی که جناب آقای وزیر کشور توضیح دادند البته مسائل داخلی آن مورد توجه است و اما در مسائل خارجی نظر دولت این است که با حفظ رعایت کمال دوستی همسایگان کوچکترین نقطه ای که در مرزهای ایران پیش بیاید و گمان میکنم که همسایگان ایران چه در شمال و چه در سایر قسمت ها بدانند که سیاست بیطرفی کامل سیاسی که صمیمانه و صادقانه تعقیب میشود و چه

نظر حکومت ملی دکتر مصدق است و امیدوارم که این رویه متقابل را همسایگان ما هم در مورد ایران بکار برند (صحیح است) (احسن)

نایب رئیس - آقای دکتر سنجایی فرمایشی دارید؟ (دکتر سنجایی - بلی خیلی مختصر) بفرمائید

دکتر سنجایی - عریض بنده مختصر است و برای اینکه شاید آقایان بهتر توجه بفرمایند در محل تریبون عرض میکنم در نتیجه این سؤال و جواب معلوم شد که عریضی که بنده عرض کردم واقعیت و حقیقت داشته است البته منظورم بهیچوجه محدود میشود ممکن است از خارج مملکت تحریکات را بخواهند ایجاد کنند این است که هر قدر ما این وسائل را در داخله محدود کنیم باید توجهمان برزها بیشتر باشد نکته دیگری که باز بنده باید عرض کنم خدمت آقایان و استدعا می کنم توجه بفرمایند

نایب رئیس - خیلی مختصر بفرمائید

دکتر سنجایی - البته خیلی مختصر عرض می کنم بعضی از مأمورین سابق وزارت دفاع ملی را بنده باید عرض کنم که مورد اعتماد مردم نبوده اند و تصور میشد که بیک صورتی انتخاب می شوند برای اینکه يك سیاستها و يك نقشه هایی در بعضی از نقاط در دست داشته باشند این مطلبی را که بنده عرض میکنم نباید به افسران وطن پرست و ملی و باشاهات ایران بر بخورد مجلس شورای ملی نمایندگان ملت بسرباز خودش به افسر وطن پرست خودش کمال اعتماد و اطمینان (پور سرتیب - احتیاجی هم ندارند) و احتیاجی هم ندارند پس معقولاً اینها از خارج آمده است و تا آنجا هم که بنده اطلاع دارم بعضی از آن هادستگاههایی بوده اند که با پارتوشت همراه بوده اند و اینطور برای بنده مسلم است که از خارج بوسیله يك طیاره هایی فرستاده شده و یا از هوا رفته اند و بالاخره در يك نقطه های معینی باین آماده ناما آنها چه بوده است بنده اهل فن نیستم و آنها را ندیده ام ولی میدانم خالی از غرات نیست که يك دستگاههای هوا سنجی از خارج بنده نمیدانم از کجا فرستاده باشند مخصوصاً در يك نقطه عشایری معین بخصوصی باین آمده باشد این نظر بنده کاملاً قابل اطمینان و اعتماد میتواند باشد (مهندس زیر کرده - آقای دکتر سنجایی هر شاکر مدرسه ای میتواند بگوید يك دستگاه هوا سنج چیست و يك دستگاه رستور چیست) در هر حال منظور بنده از این عریض دولت عراق و ملت عراق نبود بنده یقین دارم که ملت عراق احساسات دوستانه و صمیمی نسبت بملت ایران دارد و بشین دارم دولتی هم که نماینده آن ملت باشد همین سیاست را نسبت با خواهد داشت اما بنده که نماینده مجلس هستم در اینجا

باید عرض کنم مبارزه ای که ملت ایران در این چند سال با سیاست استعماری کرده است هنوز در بسیاری از کشورهای خاور میانه انجام نشده و در بعضی از این کشورها دستگاههای استعماری بوسائل مختلف قدرت دارند و وسائل دارند آقایان میدانند که در عراق سیاست استعماری حق داشتن نیروی هوایی دارد و فرودگاههایی در اختیار آنهاست از این وسائل و قدرت که دارد ممکن است سوء استفاده کند عمال جاسوسی که در داخل مملکت ما داشته اند و هنوز هم دارند و در آنجا هم دارند و این تحریکاتی که در داخل مملکت ما روز بروز و سالشان برای آنها محدود میشود ممکن است از خارج مملکت تحریکات را بخواهند ایجاد کنند این است که هر قدر ما این وسائل را در داخله محدود کنیم باید توجهمان برزها بیشتر باشد نکته دیگری که باز بنده باید عرض کنم خدمت آقایان و استدعا می کنم توجه بفرمایند

نایب رئیس - خیلی مختصر بفرمائید

دکتر سنجایی - البته خیلی مختصر عرض می کنم بعضی از مأمورین سابق وزارت دفاع ملی را بنده باید عرض کنم که مورد اعتماد مردم نبوده اند و تصور میشد که بیک صورتی انتخاب می شوند برای اینکه يك سیاستها و يك نقشه هایی در بعضی از نقاط در دست داشته باشند این مطلبی را که بنده عرض میکنم نباید به افسران وطن پرست و ملی و باشاهات ایران بر بخورد مجلس شورای ملی نمایندگان ملت بسرباز خودش به افسر وطن پرست خودش کمال اعتماد و اطمینان (پور سرتیب - احتیاجی هم ندارند) و احتیاجی هم ندارند پس معقولاً اینها از خارج آمده است و تا آنجا هم که بنده اطلاع دارم بعضی از آن هادستگاههایی بوده اند که با پارتوشت همراه بوده اند و اینطور برای بنده مسلم است که از خارج بوسیله يك طیاره هایی فرستاده شده و یا از هوا رفته اند و بالاخره در يك نقطه های معینی باین آماده ناما آنها چه بوده است بنده اهل فن نیستم و آنها را ندیده ام ولی میدانم خالی از غرات نیست که يك دستگاههای هوا سنجی از خارج بنده نمیدانم از کجا فرستاده باشند مخصوصاً در يك نقطه عشایری معین بخصوصی باین آمده باشد این نظر بنده کاملاً قابل اطمینان و اعتماد میتواند باشد (مهندس زیر کرده - آقای دکتر سنجایی هر شاکر مدرسه ای میتواند بگوید يك دستگاه هوا سنج چیست و يك دستگاه رستور چیست) در هر حال منظور بنده از این عریض دولت عراق و ملت عراق نبود بنده یقین دارم که ملت عراق احساسات دوستانه و صمیمی نسبت بملت ایران دارد و بشین دارم دولتی هم که نماینده آن ملت باشد همین سیاست را نسبت با خواهد داشت اما بنده که نماینده مجلس هستم در اینجا

مردم وطن پرست امیدوار تر میشوند و آن افراد معدود خدمتگذار بیگانه که جناب عالی در اینجا فرمودید محدودتر خواهند شد و تذکر این عریض فقط باین منظور بود

نایب رئیس - آقایان اعضای کمیسیون بودجه اطلاع دهید که فوراً بمجلس بیایند آقای گنجی

۴- تقدیم دو فقره سؤال از وزارت راه و دارائی بوسیله آقای گنجی

گنجی - بنده دو سؤال داشتم از وزارت راه و دارائی تقدیم مقام ریاست می کنم که بجزریان بیفتد

۵- تقدیم لایحه دوفوری دائر با اجازه تعقیب آقای احمد قوام بوسیله آقای وزیر دادگستری

نایب رئیس - بدولت ابلاغ میشود چون بواسطه اهمیتی که موضوع پرداخت حقوق کارمندان دولت داشته است و کمیسیون بودجه مایل نبوده که این کار معوق بماند این است که با اجازه مجلس شورای ملی کمیسیون بودجه را امروز صبح تشکیل داده اند و توضیحاتی از وزیر دارائی در این باب خواسته اند البته این اجازه استثنائی بوده است و عموماً کمیسیونهای مجلس باید در ساعاتی غیر از ساعات جلسه علنی مجلس منعقد بشود حالا هم مجدداً از بنده اجازه گرفته اند و دیدم چون موضوع مربوط به کارکنان دولت است موافقت کردم که کمیسیون بودجه بکار خودش ادامه بدهد از طرف دیگر جناب آقای لطفی اطلاع دارند که لایحه ای برای تقدیم بمجلس دادند اگر فوریت ندارد مرحمت کنند و اگر فوریت دارد بهتر است جلسه آینه مرحمت بفرمایند

وزیر دادگستری - دوفوریت دارد اجازه بفرمائید همین امروز تقدیم کنم

نایب رئیس - بسته بتشخیص خود دولت است حالا با جلسه بعد بفرمائید

وزیر دادگستری (آقای لطفی) - لایحه ای است باقی دوفوریت که تقدیم میکنم چون من صدایم رسانیست میدهم آقای معاون بخواهند (آقای دکتر ملک اسمعیلی معاون وزارت دادگستری لایحه را بشرح ذیل قرائت نمودند)

مجلس شورای ملی :

درواقعی که از ۲۷ تیر تا ۳۱ تیر در تهران و ولایات اتفاق افتاده تعقیب و تحقیقات از آقای احمد قوام مورد لزوم و ضروری است لذا اجازه تعقیب مشاوران را با تصویب ماده واحده ذیل از مجلس شورای ملی بقرید و فوریت در خواست می نماید

ماده واحده - مجلس شورای ملی به وزارت دادگستری اجازه میدهد که نسبت بوقایع ۲۷ تیر تا ۳۱ تیر ۱۳۳۱ آقای احمد قوام را مورد تعقیب قانونی قرار دهد

نخست وزیر - دکتر محمد مصدق

وزیر دادگستری - لطفی

نایب رئیس - فوریت اول لایحه مطرح است ولی چون موضوع عادی نیست و چیزی بی سابقه ای است که بمجلس آمده باید با قوانین تطبیق کند و بنظر بنده براج طرح این ماده واحده لازم است که قبل از اطلاق هیئت رئیسه هم دولت وهم چند نفر از آقایان تشریف بیاورند برای مشورت چون اشکالی بین ماده پیشنهادی دولت و مواد مربوط بقانون معا که وزراء در ظاهر دیده میشود ممکن است که اینطور نباشد برای همین کار فعلا ده دقیقه تنفس اعلام می کنیم . (یکساعت بعد از ظهر جلسه بعنوان تنفس تعطیل و یکساعت وسه ربع بعد از ظهر مجدداً تشکیل گردید)

۶- طرح و تصویب دوفوریت لایحه اجازه تعقیب آقای احمد قوام

نایب رئیس - ماده واحده قرائت می شود (بشرح زیر قرائت شد)

در وقایعی که از ۲۷ تیر تا ۳۱ تیر در تهران و ولایات اتفاق افتاده تعقیب و تحقیقات از آقای احمد قوام مورد لزوم و ضروری است لذا اجازه تعقیب مشاوران را با تصویب ماده واحده ذیل از مجلس شورای ملی بقید دوفوریت در خواست می نماید

ماده واحده - مجلس شورای ملی به وزارت دادگستری اجازه می دهد که نسبت بوقایع ۲۷ تیر تا ۳۱ تیر ۱۳۳۱ آقای احمد قوام را مورد تعقیب قانونی قرار دهد

نخست وزیر - دکتر محمد مصدق

وزیر دادگستری - لطفی

نایب رئیس - فوریت اول ماده واحده تقدیمی دولت مطرح است مغالفی نیست آقای حائری زاده

حائری زاده - مجلس جایی است که باید اصول را همیشه آنجا محترم شرد خواه بنفع زید باشد خواه بنفع عمرو باشد فرق نمی کند سلب مصونیت يك و کبیل یا اجازه تعقیب يك وزیر يك تشریفاتی در قانون برای آن پیش بینی شده اینها هم در دنیا روی فلسفه ای بوده و بزرگترین زیاد پیدای کند و کبیل برای اینکه مطلبی را مدلل بکنند مجبور است که استدلال بکنند ممکن است که بزرگ بزرگ بر بخورد اگر يك تشریفاتی برای تعقیب آنها نباشد همینطور باقید دو فوریت و فی المجلس روی احساسات يك تصمیمی گرفته شود این سابقه ای خواهد بود که برای بدهای مملکت خوب نیست (صحیح است) من در مجلس نبودم آنوقت هایی که شاه سابق بود و سلب مصونیت در مجلس از و کلا و اجازه تعقیب برای وزراء می گرفتند ولی خیال می کنم و آنچه شنیدم در آن موقع و کلا عوش نمی شوند مسلک و فکر و رویه شان تا دو روز دیگر عوض نخواهد شد اگر يك حسن ظنی دارند و اگر سوء ظنی دارند چرا مانشریفات را از بین ببریم (کریمی - فرار می کند) اگر بنا بود فرار کند این سه ماه (است) اگر بنا بود فرار کند این سه ماه فرار می کرد خودش فرار نمی کند اگر کسی بخواهد فرار کند دولت فرارش میدهد

اگر دولت نخواهد نمی تواند فرار کند (کریمی - رفقای فرارش میدهند) این است که من معتقدم که فوریت اولش را اگر آقایان رای میدهند مانعی ندارد ولی برود بکمیسیون دادگستری بعد بیاید اینجا که ما تشریفاتش را انجام داده باشیم و کاری برخلاف اصول نکرده باشیم این عقیده بنده است (کریمی - این اصول پدر مملکت را آورد) اگر اصول نباشد ما و شما هم نمی توانیم اینجا زندگی بکنیم

نایب رئیس - آقای اخگر موافقید بفرمائید.

اخر - این مطلب خیلی روشن است قیامی واقع شد و مجلس شورای ملی آن را قیام ملی تشخیص داد مسبب وقوع این قیام آقای احمد قوام بود در همین مجلس به همین عنوان باقید فوریت رای داده شد که اموال آقای قوام را توقیف کنند (حاج سید جوادی - چون مفسدفی الارض است) چون مفسدفی الارض است حالا دولت پیشنهاد میکند که چون وزیر و وکیل مصونیت دارند مجلس اجازه بدهد که این نهس را تعقیب کنند و اگر نظری و اشکالی باشد راجع بقانون محاکمه وزراء آن هم با دقت که ملاحظه شد آن قانون برای موقعی است که یکی از مجلسین بخواهند وزیر را تعقیب کنند ولی راجع باینکه دولت بخواهد چنین پیشنهادی بکند قانونی وجود ندارد منی وجود ندارد و همانطوریکه همیشه در لواج وقتی دو فوریت تقاضای شود موجب سلب تشریفات می شود همینطور هم وقتی دولت يك لایحه ای با دو فوریت می آورد باید موجب سلب همان تشریفات بشود این خیلی عجیب است که ما طرح می کنیم مامورینی که امر يك آمر را اجرا کرده اند تحت تعقیب قرار گیرند ولی وقتی گفته می شود که همان آمر تحت تعقیب قرار بگیرد بگوئیم که نه این تشریفات لازم دارد و باید برود بکمیسیون عریض و اینها همانطوریکه راجع بمسببین در همان لایحه طرح شده است و همه میدانند و بعد شایع هم رسیده است که این شخص مسبب بوده است و مجلس هم ۳ فوریت آن را تصویب کرد که بجای او حالا يك طرح دیگری تقدیم شده و هیچ اشکالی در این نیست که این لایحه دولت دو فوریتش تصویب شود و بلکه ما يك پیشنهادی کردیم که فی المجلس مطرح شود

نایب رئیس - بنا بر این نسبت به فوریت اول ماده واحده پیشنهادی دولت رای می گیریم آقایانی که موافقت قیام کنند (اغلب برخاستند) تصویب شد فوریت دوم مطرح است آقای امامی اهری

امامی اهری - وقت گذشته و بنده نمی خواهم زیاد وقت آقایان را اشغال کنم ولی آقایانی که دوره ۱۵ تشریف داشتند در نظر دارند بنده در يك فرا کسیون بودم که حدا کثر مخالفت را هم آن فرا کسیون و هم خود بنده با آقای قوام انجام دادیم اما چون علاقمند با اصول هستم اینجا امروز وظایف اخلاقی و وجدانی خود میدانم که

نظر خود را بصورت مخالفت با فوریت عرض کنم همانطور که جناب آقای حائری زاده فرمودند تا اصول مراعات نشود از طرف مجلس نمی شود مردم را وادار کرد که احترام قائل بشوند بقانون و مقررات و تصمیمات متخذه از طرف مجلس فلسفه و منطق اینکه تعقیب وزیر یا نخست وزیر را موکول با اجازه مجلس کرده همانطوریکه عرض کردم و آقای حائری زاده هم اشاره فرمودند موضوعات جنبه سیاسی پیدا میکند و نخست وزیر یا وزیر دشمنانی در خلال عمل دارند حالا ما وارد این بحث نمیشویم من و رفقای بنده جداً معتقدیم که مسببین غائله سی ام تیر تعقیب شوند اما آقایان اجازه بفرمائید که رعایت اصول بعمل بیاید اعلام جرم بشود دلایل اعلام بشود مطابق مقررات بکمیسیون مربوط ارجاع بشود و کور کوران بدون تحقیق عمل نشود این اجازه ای که از طرف آقایان داده می شود مبنی بر تعقیب نخست وزیر یا احمد قوام من کاری ندارم ولی باید روی دلایل و مدارک باشد (حاج سید جوادی - دلایل کافی است) بنده هم قبول دارم ولی محکمه قبل از رسیدگی در باره يك قاتل با اینکه جرم مشهود بوده حکم صادر نمی کند (اخگر - این اجازه تعقیب است)

نکته ای مجازاتش کنند) اجازه بدهید آقای سلب مصونیت است همانطوریکه از يك و کبلی سلب مصونیت می شود شما از يك نخست وزیر سلب مصونیت می کنید و حقوقی دارد مطابق قانون که آن حقوق را از او سلب میکنید این امر باید مستند بيك دلایل و مدارک و انجام يك تشریفات باشد (اخگر - جرم مشهود است دلیل نمیخواهد) جناب عالی وارد در مراحل قضائی بوده اید جرم مشهود را هم می بینند در محکمه باو اعلام جرم می کنند اگر انکار کرد دلایلش را میگویند چه بسا ممکن است باز قلب ماهیت بشود در هر حال آقا رای بدهید بنده فقط تقاضای این است اصول را رعایت بفرمائید و تشریفات را انجام بدهید ولو با کمال سرعت با کمال فوریت انجام بشود و الا ممکن است بعداً مجلس مورد طعن قرار بگیرد

نریمان - این اصول برای حفظ هیئت حاکمه فاسد است اینها اصول نیست

حاج سید جوادی - برای ضعف اصول رعایت نمی شود برای کردن کلفت ها باید رعایت شود

نایب رئیس - آقای شمس قنات آبادی **شمس قنات آبادی -** خوشبختانه آقایان مخالف و موافق با فوریت دلایل مخالفتشان مراعات اصول است یعنی جناب آقای حائری زاده و جناب آقای امامی اهری که مخالف بودند با فوریت این لایحه پیشنهادی هر دو متکی با اصول شدند البته احترام باصل و حفظ اصل خودش هم يك اصلی است که مورد تصدیق همه عقلا و

منصفین دنیا است اما باید دید چه اصلی مهم تر از اصل دیگر است این مطلبی است که باید رویش صحبت بشود که چه اصلی بیشتر سعادت و حق اجتماع را حفظ می کند باید بهش توجه بشود آنوقت اصول مهم در مقابل اصول مهم معین و مشخص می شود اینکه آقایان فرمودند که وزرا دارای يك مصونیت هائی هستند که تعقیب آنها باید از يك مجرای خاصی باشد اتفاقاً در جلسه ای که بعد از تنفس شد و قانون محاکمه وزرا مطالعه شد نتیجه به اینجا رسید که اگر وزرا بخواهند از طریق مجلس تعقیب شوند باید آن طریق و راه طی شود و در آن قانونی که معروف بقانون محاکمه وزراست دلیل وینه و برهان و حتی اصلی وجود نداشت که اگر بخواهد دولت يك لایحه ای بیاورد به مجلس برای تعقیب يك وزیر و یک نخست وزیر سابق منع باشد علاوه قانون دیگری هم پیدا نشد که دولت حق ندارد که يك لایحه بیاورد بمجلس برای تعقیب يك وزیر و يك نخست وزیر با قید دو فوریت علاوه بر این آقایان نمایندگان محترم دولت يك لایحه ای آورده با قید دو فوریت برای اینکه يك کسی که يک وقتی وزیر بوده نخست وزیر بوده و يك جنایات مسلمی کرده این را تعقیب بکند تحقیق ازش بکند سؤال ازش بکنند این جنایاتی که شده است چرا شده ماتوی همین مملکت با وجود همین مجلس و با وجود همین آقایانی که اغلب این جات شریف دارند اینجا وزرا را گرفتند حبسشان هم کردند پدر صاحب شان را هم در آوردند هیچکس هم هیچ چیز نگفت این مصونیت يك وزیر آنقدر کشدار نیست که اگر بخواهند تحت تعقیب قرارش بدهند و بگیرندش بجائی بر بخورد خود قوام السلطنه بحق یا ناحق من وارد این مطلب نمیشوم که حق بوده یا ناحق بوده وزرای سابق را گرفت و حتی وزیر کابینه خود شرا هم گرفت این بحثها و این مصونیتها و این اصلها اصلاً عنوان نشد این از نظر قانون و صورت قانونی اما يك اصلی است که بر تمام اصول حکومت می کند و آن اصل اراده و خواست ملت است مگر مادر مقابل يك قضیه بفرنج قرار گرفته ایم مگر مادر مقابل يك معما قرار گرفته ایم این يك مطلبی است خیلی ساده من یکی از تأسفاتم این است که چرا تازه بعد از این مدت امروز دولت باین فکر افتاد است امروز لایحه آورده است که احمد قوام را تعقیب کند چرا اینکار نباید زودتر از هر کاری شروع بشود حالا هم که آورده دستش درد نکند این عمل باید دوماه بیشتر صورت گرفته میشد دو ماه بیشتر باید مسببین واقعه جانگزار سی ام تیر محاکمه بشوند مجازات بشوند آقا اصل سعادت و حقوق ملت از نظر وجدان و فطرت و عقل بشریت بر تمام اصول حکومت می کند بحکم این اصل است که يك وقتی محاکم انقلابی تشکیل می شود و عناصری که این قانونهایی که مخلوق فکر من و شماست و راهی برای مجازات

آنها معین نکرده است مردمان با وجدان و با انصاف عناصری را میگیرند دارشان میزنند این اصل اسمش اصل سعادت بشر است اصل حفظ حقوق جامعه انسانیت است نسبت باین اصل غیر از اینکه ما منع قانون نداریم علاوه بر این اصل هم بر تمام اصول حکومت میکند امروز قوام و سایر مسببین سی ام تیر را بگیرند بهتر از فردا است علاوه ما دیدیم خیلی وزرا را گرفتند نه مجلس حرف زد نه نمایندگان مجلس باتکای اصل آمد دولت تازه آمده يك طرحی آورده و پیشنهادی کرده و میگوید که باتکاء این طرح شما تصویب کنید من میروم این وزیر را میگیرم فقط يك چیزش را حذف کرده که نرود بکمیسیون و امروز و فردا نشود و بالاخره اجرا بشود مطلب دیگری نبوده است نکته است مجلس حق ندارد اظهار نظر بکند یا مجلس حق ندارد سلب مصونیت از احمد قوام بکند گفته است اجازه بدهید من این را تعقیب کنم علاوه بر این من برای اطلاع ملت ایران عرض میکنم که ماده نفر از رفقا امضاء کردند ام که این لایحه همین امروز و فی المجلس مطرح شود آئین نامه را هم مطالعه کردیم و دیدیم حق داریم که يك همچو پیشنهادی بکنیم پیشنهاد این است مقام محترم ریاست مجلس شورای ملی ما امضاء کنندگان زیر پیشنهاد میکنیم که لایحه دولت در باره تعقیب احمد قوام فی المجلس تصویب شود بنده امضا کردم آقای نریمان امضاء کردند آقای کریمی آقای حاج سید جوادی آقای سید باقر جلالی آقای دکتر سنجابی آقای زیرك زاده آقای زهری آقای اخگر آقای دکتر بقائی خواستم عرض کنم که آقایان رفقا ه نفر دیگر که امضاء کنند این مطلب امروز کارش تمام می شود و انشاء الله دولت اقدام میکند و امروز هم قوام را میگیرد

نایب رئیس - رای میگیریم به فوریت دوم آقایانی که با فوریت دوم این لایحه موافقت دارند ندرت قیام فرمائید (اغلب برخاستند) تصویب شد بنا بر این ماده واحده چاپ میشود و توزیع خواهد شد در جلسه بعد مطرح می شود

قنات آبادی - پیشنهاد فی المجلس شد

نایب رئیس - آن پیشنهاد هنوز بنده نرسیده است و علاوه امضای آن کافی نیست

۷- اعلام تصویب صورت مجلس
نایب رئیس - توجه بفرمائید چون در موقعی که صورت جلسه قبل مطرح بود عده برای رای کافی نبود حالا بنده از موقع استفاده میکنم و اعلام میکنم که صورت جلسه قبل تصویب شد

۸- تعیین موقع و دستور جلسه بعد - ختم جلسه
نایب رئیس - جلسه را ختم میکنم جلسه آینده روز یکشنبه سه ساعت قبل از ظهر خواهد بود دستور هم همین طرح (مجلس دو ساعت و ده دقیقه بعد از ظهر ختم شد)
نایب رئیس مجلس شورای ملی
احمد رضوی